

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในภาคเหนือ ซึ่งมีรายละเอียด วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและตัวอย่างประชากร ที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคเหนือ ในด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ
2. เพื่อสำรวจรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในภาคเหนือ

การเตรียมการมีการศึกษาข้อมูลและความรู้เบื้องต้นเพื่อการวิจัย จากหนังสือ เอกสาร วารสาร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคเหนือ ปีการศึกษา 2534 จำนวน 16 จังหวัด ได้แก่

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้เครื่องมือการวิจัยตามจุดประสงค์ข้อ 1 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 5 ด้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นพวกหรือชั้น (Stratified Random Sampling)

2.1 การเลือกจังหวัด ได้แก่ จังหวัดในภาคเหนือ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลากจังหวัดจากเขตการศึกษา 7 และ 8 มาร้อยละ 40 ของจำนวนจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษา (ประกอบ วรรณสุต, 2529) ได้เขตการศึกษาระยะ 3 จังหวัด ดังนี้

2.1.1 เขตการศึกษา 7 จำนวน 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร และตาก

2.1.2 เขตการศึกษา 8 จำนวน 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ พะเยา และแม่ฮ่องสอน

3. ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหาร ที่ใช้เครื่องมือในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1,2 โดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคเหนือ ปีการศึกษา 2534 จำนวน 102 โรงเรียน ละ 1 คน รวมจำนวน 102 คน (ดูตารางที่ 3) โดยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือทางไปรษณีย์ไปถึงผู้บริหารกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

4. ตัวอย่างประชากรที่เป็นครู ที่ใช้เครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1,2 โดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูที่สอนวิชาสามัญ และครูที่สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเหนือ ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 102 โรงเรียน รวม 306 คน (ดูตารางที่ 3) โดยส่งแบบสอบถามและหนังสือทางไปรษณีย์ให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เลือกครู จำนวน 3 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

5. ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนที่ใช้เครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 โดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเหนือ โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 102 โรงเรียน รวม 306 คน (ดูตารางที่ 4) โดยส่งแบบสอบถามและหนังสือทางไปรษณีย์ให้ผู้บริหารเป็นผู้เลือกนักเรียน จำนวน 3 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

6. การเลือกโรงเรียน ที่ใช้เครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 โดยใช้แบบบันทึก ได้แก่ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคเหนือ เขตการศึกษา 7 และ 8 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ร้อยละ 30 จากจำนวนโรงเรียน 102 โรงเรียน (ประกอบกรณีผล, 2529) ได้โรงเรียนจำนวน 31 โรงเรียน (ดูตารางที่ 5)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเหนือ เขตการศึกษา 7,8 ปีการศึกษา 2534 ที่เลือกได้

เขตการศึกษา	จังหวัดที่เลือกได้	จำนวนโรงเรียน	จำนวนผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นตัวอย่าง ประชากร	จำนวนครู	จำนวนครูที่เป็นตัวอย่าง ประชากร
7	1. นครสวรรค์	25	25	392	75
	2. กำแพงเพชร	14	14	242	42
	3. ตาก	9	9	188	27
8	4. เชียงใหม่	38	38	462	114
	5. พะเยา	11	11	205	33
	6. แม่ฮ่องสอน	5	5	56	15
รวม	6	102	102	1,545	306

ตารางที่ 4 จำนวนโรงเรียนและนักเรียน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเหนือ เขตการศึกษา 7 และ 8

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน ที่เป็นตัวอย่างประชากร
7	กำแพงเพชร	14	42
	ตาก	9	27
	นครสวรรค์	25	75
8	เชียงใหม่	38	114
	พะเยา	11	33
	แม่ฮ่องสอน	5	15
รวม	5	102	306

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนโรงเรียนที่เลือกได้ โดยใช้แบบบันทึกสภาพการจัดการเรียนการสอน
ของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเหนือ
เขตการศึกษา 7 และ 8

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน ที่เลือกได้
7	นครสวรรค์	25	9
	กำแพงเพชร	14	4
	ตาก	9	3
8	เชียงใหม่	38	11
	พะเยา	11	3
	แม่ฮ่องสอน	5	2
รวม	6	102	31

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละ ของแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	ระดับ	แบบสอบถามที่ส่งไป		แบบสอบถามที่ได้รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	ชุดที่ 1	102		83	81.37
ครู	ชุดที่ 1	306		254	86.27
ผู้บริหารโรงเรียน	ชุดที่ 2	102		92	90.19
ครู	ชุดที่ 2	306		252	85.62
นักเรียน		306		271	88.56
รวม		1,122		972	86.63

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ จำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ และแบบบันทึก จำนวน 1 ฉบับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชุดที่ 1 ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู (ดูภาคผนวก ข.) ใช้ศึกษาสภาพการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนดำเนินการ และการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และการจูงใจ

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู มี 2 ตอน ข้อคำถามเป็น แบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียน ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

2. ชุดที่ 2 ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ แบบสอบถามสำหรับ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ และแบบบันทึกสภาพการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ ใช้สำรวจลักษณะการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคเหนือ เขตการศึกษา 7,8 (ดูภาคผนวก ง.)

2.1 แบบสอบถาม

2.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ข้อคำถามเป็น

แบบกำหนดตอบให้เลือกตอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับด้านลักษณะการจัดกลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน

กลุ่มวิชาการ กลุ่มประสบการณ์วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน ปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ

(ดูภาคผนวก จ.)

2.1.2 แบบสอบถามของครูผู้สอน ข้อคำถามเป็นแบบกำหนดคำตอบ

ให้เลือกตอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับด้านลักษณะการจัดกลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน

กลุ่มวิชาการ กลุ่มประสบการณ์วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน ปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ

(ดูภาคผนวก ฉ.)

2.1.3 แบบสอบถามนักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ข้อคำถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ในด้านการจัดการเรียน

การสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ประโยชน์จากการเรียนการสอน และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง (ดูภาคผนวก ช.)

2.2 แบบบันทึก เป็นแบบบันทึกสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในภาคเหนือ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและสภาพที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านวิธีการจัดกิจกรรมเสริม ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นแบบตรวจสอบรายการ (ดูภาคผนวก ข.)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด และแบบสังเกต 1 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษารายละเอียดวัตถุประสงค์ การดำเนินการและการบริหารโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.1.1 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมโครงสร้างที่กำหนดไว้ใน ชุดที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน

- ก. ด้านการวางแผนดำเนินงานและการประสานงาน
- ข. ด้านการจัดบุคลากร
- ค. ด้านงานวิชาการ
- ง. ด้านการจัดสรรทรัพยากร
- จ. ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

1.1.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมโครงสร้างที่กำหนดไว้ใน ชุดที่ 2 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน

- ก. ลักษณะการจัดกลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน กลุ่มวิชาการ กลุ่มประสบการณ์อาชีพ
- ข. การจัดการเรียนการสอน
- ค. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
- ง. ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ

1.1.3 สร้างแบบบันทึก ให้ครอบคลุมโครงสร้างที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน

- ก. ด้านการจัดหลักสูตร
- ข. ด้านการจัดการเรียนการสอน
- ค. ด้านบรรยากาศและสถานที่ส่งเสริมการเรียนการสอน
- ง. ด้านวิธีการจัดกิจกรรมเสริม
- จ. ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

และท้องถิ่น

1.2 นำแบบสอบถามและแบบบันทึกที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

1.3 นำเครื่องมือมาทำการปรับปรุงให้เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4 นำเครื่องมือไปใช้กับตัวอย่างประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่เป็นตัวอย่าง ประชากร เพื่อแจ้งให้ผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน ครู และนักเรียน ทราบเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
 2. ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารให้ตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัย จำนวน 102 คน ครู จำนวน 306 คน และนักเรียน จำนวน 306 คน รวมทั้งสิ้น 714 คน และรวมแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 1,122 ฉบับ
- เก็บข้อมูลจากแบบบันทึก ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งผู้ช่วยวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึก รวบรวมเอกสาร แผนการสอน บันทึกเตรียมการสอน ตารางสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โรงเรียนที่เลือกได้ในเขตการศึกษา 7 และ 8 ในจำนวน 6 จังหวัด รวมจำนวน 31 โรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจแบบสอบถาม และแบบบันทึก แล้วแยกวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์เนื้อหา หาความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึก นำมาวิเคราะห์เนื้อหา หาความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. ข้อมูลเป็นแบบประเมินค่า นำมาหาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{x}) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยคำนวณค่ามัธยเลขคณิตของแบบประเมิน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ กำหนดน้ำหนัก คือ 4, 3, 2 และ 1 (ประกอบ กรรณสูต, 2529) แล้วตีความค่าเฉลี่ยดังนี้

3.50 - 4.00	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

สำหรับข้อความที่เป็นปฏิเสธ (Negative) ความหมายของคะแนน จะตรงกันข้ามกับเกณฑ์ข้างต้น คือ

1.00 - 1.49	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
3.50 - 4.00	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
5. สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$$\text{สูตรการหาค่าเฉลี่ย} \quad \bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\text{สูตรการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

(ประกอบ กรรณสูตร, 2529)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย